

Nieuwsbrief Kenniscentrum Sekse en Diversiteit in het Medisch Onderwijs (SDMO)

Jaargang 18, nummer 2, juni 2021

Kenniscentrum Sekse en Diversiteit in het Medisch Onderwijs (SDMO)

Hierbij ontvangt u de nieuwsbrief van het kenniscentrum SDMO in Nijmegen. In de nieuwsbrief staan weer een aantal interessante publicaties en onderwijsmateriaal die wij voor u verzameld hebben.

Al ons materiaal is met een abonnement toegankelijk. Op de laatste pagina van deze nieuwsbrief vindt u meer informatie over het [Kenniscentrum SDMO](#).

SAVE THE DATE

Op 25 november 2021 vindt in Nijmegen een groot congres plaats getiteld *Gender in de spreekkamer, durf het verschil te maken*. Kwaliteit in de spreekkamer vraagt om gendersensitieve zorg. Het is een inspirerend programma met deskundige sprekers en interactieve workshops.

[Meld je aan en vraag collegae hetzelfde te doen.](#)

De volgende nieuwsbrief zal in het najaar van 2021 verschijnen.

Namens Doreth Teunissen en Eline van Manen

In dit nummer

- [Nieuw onderwijsmateriaal](#)
- [Docentenprofessionalisering](#)
- [Activiteiten](#)
- [Onderzoek en publicaties](#)
- [Nieuws](#)
- [Gelezen in...](#)
- [Kenniscentrum SDMO](#)
- [Trainingsmodules](#)

Agenda

- **23 juni 2021, 10.00 uur - 15.00 uur**
Symposium ter gelegenheid van het afscheid van prof. dr. Didi Braat, *Vertrouwen in vrouwen, Naar een inclusieve geneeskunde*
[Meer informatie](#)
- **24 juni 2021, 19.30 uur - 21.00 uur**
VNVA Huiskamermeeting, *Ook leuke meisjes worden vijftig*. Online
[Meer informatie en aanmelden](#)
- **23-27 augustus 2021**
Summercourse Gender & Health *Gender in research*
[Meer informatie](#)
- **9 september 2021**
Inaugurale rede van Prof. Dr. Annemiek Nap, Radboudumc Nijmegen
[Bekijk hier de livestream](#)
- **2 oktober 2021**
Congres VNVA Corrie Hermannprijs
[Meer informatie](#)
- **14 oktober 2021**
Inaugurale rede en symposium van Prof. Dr. Marianne Nieuwenhuijze, in Universiteit Maastricht
[Meer informatie volgt](#)
- **18-19 november 2021**
NVMO congres, in Egmond aan Zee
[Meer informatie volgt](#)
- **25 november 2021**
Congres *Gender in de spreekkamer, durf het verschil te maken*, in Nijmegen Auditorium Radboudumc
[Meer informatie](#)
- **6-9 november 2022**
Congres *Women's Mental Health*, in Maastricht, MECC Maastricht
[Meer informatie volgt](#)

Nieuw onderwijsmateriaal op de website

In het Kenniscentrum Sekse en Diversiteit in het Medisch Onderwijs zijn de volgende materialen toegevoegd:

Titel	Beschrijving	Auteur
Workshop docenten Gendersensitieve geneeskunde	Opzet voor een workshop/training gendersensitieve geneeskunde voor docenten	Toine Lagro
Proefschrift Pleun Beelen	Proefschrift van Pleun Beelen met de titel Tailoring treatment for women with heavy menstrual bleeding.	Pleun Beelen
Zelfstudie kindermishandeling en huiselijk geweld	Een aantal zelfstudieopdrachten over kindermishandeling en huiselijk geweld, inclusief uitwerking	Sanne Notenboom
Kennisclip kindermishandeling	Kennisclip kindermishandeling	Elmarie van Dijk
Hao-cursus Diversiteit	Cursus over diversiteit in de huisartsenpraktijk: Omgaan met verschillen: uitdaging of hindernis?	AMC

Vernieuwing website Kenniscentrum SDMO

Het Kenniscentrum Sekse en Diversiteit in het Medisch Onderwijs (SDMO) is recent vernieuwd! De website is nog overzichtelijker gemaakt en informatie is nu nog beter toegankelijk door het toevoegen van nieuwe zoektermen. Ook is het gemakkelijker om Engelse zoektermen te gebruiken. Op de website is nu ook meer informatie te vinden over doelstellingen, werkwijze en contactpersonen. De nieuwsbrief is tevens gemakkelijk terug te vinden.

[Klik hier voor meer informatie over het Kenniscentrum SDMO](#)

Home

U bent nu ingelogd in het Kenniscentrum Sekse en Diversiteit in Medisch Onderwijs. Via dit Kenniscentrum heeft u toegang tot ruim 700 bestanden over Sekse en Diversiteit. Nieuwe informatie en bestanden worden constant toegevoegd, zodat de data up-to-date blijft.

Hoe u gebruik maakt van de site:
U kunt materialen zoeken op twee verschillende manieren:

1. Door een trefwoord in te typen. Het systeem zoekt dan naar documenten met dat woord in titel of beschrijving.
2. Door een zoekwoord en/of een categorie te typen. U krijgt dan alle documenten te zien die volgens ons voldoen aan de criteria. Mogelijke zoekwoorden vindt u onder de link aan de rechterkant 'Zoektermen Nederlands'.

Het onderwijsmateriaal is meestal weergegeven in PDF. U kunt materialen indien nodig aanvragen in andere versies. Als het materiaal niet digitaal beschikbaar is, vindt u uiteraard alleen de omschrijving of demonstratie van het materiaal. Bijvoorbeeld bij dvd's en e-learning modules. U kunt deze per e-mail aanvragen (kenniscentrum-sdmo@radboudumc.nl).

Bij de documenten is de auteur vermeld. Als u wijzigingen wilt inbrengen in de materialen dan kan dat alleen met toestemming van de auteur. U kunt dan een e-mail naar ons verzenden.

[Zoektermen Nederlands](#)
[Keywords English](#)
[E-learning](#)
[Nieuwsbrief](#)

Zoeken in deze site

Docentenprofessionalisering gendersensitiviteit geneeskunde

Bijeenkomst Teach the Teachers

Op 22 september 2021 van 15.00-17.00 zal via Zoom de de bijeenkomst Teach the Teachers plaatsvinden. Deze bijeenkomsten vinden driemaal per jaar plaats voor docenten die zich in het medisch basiscurriculum en in de vervolgoopleidingen tot specialist met gender bezighouden.

Training AMC opleiders: Op 21 April heeft Toine Lagro online aan de opleiders van de huisartsenopleiding AMC een training *Durf het verschil te maken*, van 90 minuten gegeven over gendersensitieve geneeskunde en hoe kennis over sekse en gender in de opleiding aan bod kan komen. De training sloot aan bij casuïstiek over sekse/gender in de spreekkamer die de opleiders zelf inbrachten. Dat werkt stimulerend voor de interactiviteit van de scholing en zoveel als mogelijk werd in break-out rooms gewerkt.

Op 15 juni is een training van 3 uur gegeven in de ochtend en een in de middag aan de huisartsopleiders van VUMC. Het maximum per groep was gesteld op 14 cursisten, dat werkt stimulerend en bevordert de participatie. Ook hier vormde eigen casuïstiek, waarin sekse/gender aspecten een rol speelden, de basis van de training. De training viel in de smaak: er werden veel leerpunten genoemd en de training kreeg een goede beoordeling.

[Klik hier om aan te melden voor teach the teachers](#)

Bent u op zoek naar onderwijsmateriaal, of wilt u meer informatie over hoe u uw onderwijs sekse- en cultuur specifiek kunt maken? Kijk op onze website: <http://www.radboudumc.nl/sdmo> of neem contact op per e-mail: kenniscentrum-sdmo@radboudumc.nl

Activiteiten

Congres Gender in de spreekkamer, durf het verschil te maken

Op 25 november 2021 vindt in Nijmegen een interessant congres plaats getiteld *Gender in de spreekkamer, durf het verschil te maken*. Kwaliteit in de spreekkamer vraagt om gendersensitieve zorg. Daar is kennis voor nodig en vaardigheid om die kennis in de praktijk toe te passen. Hoe gaan vrouwen en mannen om met pijn, met stress en welke genetische verschillen zijn relevant voor goede zorg? Bestaat vrouwelijk leiderschap en hoe ziet dat eruit? De hoogleraren Monique Steegers, Rutger Jan van der Gaag, Nine Knoers en Yvonne Benschop brengen u de nieuwste inzichten. 's Middags is er keuze uit een viertal workshops om kennis en vaardigheden toe te passen. De aanleiding is de publicatie van het boek *Gendersensitieve huisartsgeneeskunde*, een handboek voor de praktijk, 31 hoofdstukken met 45 auteurs, onder redactie van Toine Lagro-Janssen en Doreth Teunissen. Het congres is bedoeld voor huisartsen en andere eerstelijnsprofessionals, medisch specialisten, aiOS, studenten, opleiders, docenten en andere geïnteresseerden.

Programma

08.30 uur Ontvangst en inschrijving

09.15 uur Welkom door de dagvoorzitter

Toine Lagro-Janssen, em hoogleraar Vrouwenstudies Medische Wetenschappen, Radboudumc, Nijmegen

09.25 uur Stoere mannen, gevoelige vrouwen en pijn

Monique Steegers, hoogleraar pijn- en palliatieve geneeskunde, Amsterdam UMC

10.05 uur Stress, over kwetsbaarheid en veerkracht bij vrouwen en mannen

Rutger Jan van der Gaag, em hoogleraar kinder-en jeugdpsychiatrie, Radboudumc

10.45 uur Pauze

11.15 uur Genetische verschillen tussen mannen en vrouwen: meer dan X en Y

Nine Knoers, hoogleraar klinische genetica, UMC Groningen

11.55 uur De kracht van verschil? Gender en leiderschap

Yvonne Benschop, hoogleraar Organizational Behavior, Radboud Universiteit, Nijmegen

12.35 uur Feestelijk aanbieden van het boek 'Gendersensitieve huisartsgeneeskunde, een handboek voor de praktijk' aan Wendy Borneman, voorzitter Raad van bestuur van het NHG

13.00 uur Lunch

14.00 uur Workshopronde 1

Workshop 1: Farmacotherapie M/V, wanneer moet ik verschil maken?

Dr. Loes Visser, apotheker HagaZiekenhuis, klinisch epidemioloog, Erasmus MC

Workshop 2: Gendersensitieve zorg in de wijk, hoe doe ik dat?

Dr. Hedwig Vos, huisarts Den Haag, hoofd huisartsopleiding, LUMC

Workshop 3: Seksuele klachten, voorbij Mars en Venus?

Dr. Peter Leusink, huisarts Gouda, seksuoloog

Workshop 4: Inclusieve gezondheidszorg, iedere patiënt is anders

Jannet Vaessen, directeur-bestuurder, WOMEN Inc., Amsterdam

15.00 uur Workshopronde 2

16.00 uur Afsluiting van het congres

[Meer informatie en aanmelden](#)

Bent u op zoek naar onderwijsmateriaal, of wilt u meer informatie over hoe u uw onderwijs sekse- en cultuur specifiek kunt maken? Kijk op onze website: <http://www.radboudumc.nl/sdmo> of neem contact op per e-mail: kenniscentrum-sdmo@radboudumc.nl

Gendersensitieve huisartsgeneeskunde, een handboek voor de praktijk

In november 2021 zal een nieuw handboek verschijnen, onder redactie van Toine Lagro-Janssen en Doreth Teunissen. Het bevat 31 hoofdstukken met bijdragen van 45 auteurs. Het boek gaat over gendersensitieve huisartsgeneeskunde en bestaat uit drie delen: een algemeen deel, een klachtgericht deel en capita selecta. Door het hele boek loopt bij ieder hoofdstuk de rode draad van de levensfasen. Bij de thema's die aan bod zullen komen worden steeds mogelijke verschillen tussen m/v toegelicht bijvoorbeeld in communicatie, genetica, diabetes, dyspnoe, pijn, aanhoudende lichamelijke klachten, gewrichtsklachten, rouwverwerking, psoriasis, ziekte van Parkinson, arbeid, stress, alcoholverslaving, infecties, stoppen met roken, farmacotherapie en nog veel meer.

Scholing Huiselijk en Seksueel Geweld

Het Centrum Seksueel Geweld Gelderland Zuid en-Midden heeft met een goede beoordeling door de cursisten de interdisciplinaire scholing over seksueel en familiaal geweld afgerond. De cursus omvat 8 onderwijsmodules met een max aantal deelnemers van 20 personen. Vele aspecten zoals o.a. medische (SOA) zorg, het sporenonderzoek, juridische feiten, rechtspraak, geheimhouding- en meldplicht, documentatie, gespreksvoering, en psychische hulpverlening, komen aan bod. De cursus zal wederom vanaf Maart 2022 aan het Radboudumc in Nijmegen aangeboden worden. Mogelijkheid tot inschrijving volgt in december 2021.

Wetenschappelijke stages leidt tot een publicatie, Eline van Manen veroverde haar eerste publicatie als eerste auteur!

Maart vorig jaar nam het aantal patiënten met COVID-19 rap toe en werd de reguliere zorg afgeschaald. Ook in de geboortezorg veranderde veel: zwangere vrouwen moesten vaak alleen naar de zwangerschapscontroles en het maken van echo's komen, bij de bevalling mocht vaak maar één iemand aanwezig zijn en in de kraamperiode kwam de verloskundige soms niet fysiek langs of enkel op raamvisites. Over de gevolgen van een pandemie of crisissituatie op de organisatie van de geboortezorg was tot voorheen nog niets bekend.

Tijdens mijn wetenschappelijke stage heb ik me bij een projectgroep kunnen voegen uit Nijmegen, Groningen en Amsterdam, en hebben we de WAAG-studie opgezet. Bij deze studie hebben we door middel van vragenlijsten en interviews met zwangeren, kraamvrouwen en verloskundig hulpverleners de invloed van de COVID-19 en de gevolgen op de organisatie van de geboortezorg kunnen uitdiepen. Hierdoor kunnen we terugkijken op de aanpassingen die gedaan zijn tijdens COVID-19 maar kunnen we ook aanbevelingen doen voor verloskundige zorg in de toekomst. Mijn artikel over de ervaringen van verloskundig hulpverleners tijdens de eerste golf van COVID-19 is recent gepubliceerd door PLOS ONE!

[van Manen ELM, Hollander M, Feijen-de Jong E, de Jonge A, Verhoeven C, et al. \(2021\) Experiences of Dutch maternity care professionals during the first wave of COVID-19 in a community based maternity care system. PLOS ONE 16\(6\): e0252735.](#)

Begrippenlijst over sekse, gender en seksuele oriëntatie

Alliantie Gezondheidszorg op Maat heeft een begrippenlijst gemaakt. In deze begrippenlijst vind je een omschrijving in het Nederlands van veel gebruikte termen en begrippen als gender, transgender, cisgender, etc. Dit is de omschrijving zoals deze in de Alliantie Gezondheidszorg op Maat gehanteerd wordt.

Bron: Alliantie Gezondheidszorg op Maat

[Lees hier de lijst](#)

Bent u op zoek naar onderwijsmateriaal, of wilt u meer informatie over hoe u uw onderwijs sekse- en cultuur specifiek kunt maken? Kijk op onze website: <http://www.radboudumc.nl/sdmo> of neem contact op per e-mail: kenniscentrum-sdmo@radboudumc.nl

Jaarverslag Centrum Seksueel Geweld Gelderland-Zuid en -Midden 2020

Het nieuwste jaarverslag van het Centrum Seksueel Geweld Gelderland-Zuid en Midden is gepubliceerd. In dit verslag leest u meer over de activiteiten van het Centrum Seksueel Geweld, alsmede de visie en plannen voor 2021

[Lees hier het jaarverslag](#)

Proefschrift Pleun Beelen

Op 7 mei 2021 heeft Pleun Beelen haar proefschrift verdedigd met de titel 'Tailoring treatment for women with heavy menstrual bleeding.' In haar proefschrift onderzocht ze de verschillen, effectiviteit en kosteneffectiviteit tussen twee veel gebruikte behandelingen bij hevig menstrueel bloedverlies, namelijk endometrium ablatie (Novasure®) en het hormoon houdende intrauteriene spiraal (Mirena®).

Lancering VraagClara

Bureau Clara Wichmann heeft samen met WOMEN Inc, Wo=men, Movisie en De Nederlandse Vrouwen Raad de online rechtswinkel voor vrouwen: [VraagClara.nl](http://vraagclara.nl) gelanceerd. Clara helpt vrouwen met al hun rechtsvragen. Dit is dringend nodig. Tijdens de coronacrisis bleek opnieuw dat vrouwen in financieel kwetsbare situaties extra hard werden getroffen. Daarbij kwam dat de rechtswinkels tijdens de crisis werden gesloten. Vanaf nu kunnen alle vrouwen in Nederland hun vragen over financiën, onderwijs, zorg en ook specifiek over corona maatregelen aan Clara stellen. Clara geeft gratis juridisch advies op maat en is ook telefonisch bereikbaar.

Bron: VNVA

Nieuw onderzoek en publicaties uitgelicht

- [Baker, K. E., Streed Jr, C. G., & Durso, L. E. \(2021\). Ensuring That LGBTQI+ People Count-Collecting Data on Sexual Orientation, Gender Identity, and Intersex Status. *The New England journal of medicine*, 384\(13\), 1184-1186.](#)
- [Bewley S, McCartney M, Meads C, Rogers A. Sex, gender, and medical data *BMJ* 2021; 372 :n735 doi:10.1136/bmj.n735](#)
- [Boliijn, R., Perini, W., Tan, H. L., Galenkamp, H., Kunst, A. E., & van Valkengoed, I. G. \(2020\). Gender-related characteristics and disparities in estimated cardiovascular disease risk in a multi-ethnic general population: The HELIUS study. *International journal of cardiology*.](#)
- [Derksen, F. A. W. M., Hartman, T. O., Lagro-Janssen, A. L. M., & Kramer, A. W. M. \(2021\). Clinical empathy in GP-training: Experiences and needs among Dutch GP-trainees. "Empathy as an element of personal growth". *Patient Education and Counseling*.](#)
- [Dettmer, S., Wenzel, A., Trenkwald, T., Tiefenbacher, C., & Regitz-Zagrosek, V. \(2021\). Gender and career in cardiology—a cross-sectional study. *Herz*, 1-8.](#)
- [Factsheet Dadermonitor seksueel geweld tegen kinderen 2015-2019, Cijfers en conclusies uitgelicht. \(2021\) Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen.](#)
- [Hendriksen, L. C., van der Linden, P. D., Lagro-Janssen, A. L. M., van den Bemt, P. M. L. A., Siiskonen, S. J., Teichert, M. & Visser, L. E. \(2021\). Sex differences associated with adverse drug reactions resulting in hospital admissions. *Biology of sex differences*, 12\(1\), 1-9.](#)
- [Hiddink-Til, A., Teunissen, T. A. M., & Lagro-Janssen, A. L. M. \(2021\). Trends in victim, incident and care characteristics of a Dutch sexual assault center. *Journal of Forensic and Legal Medicine*, 102183.](#)
- [Jagsi, R., Fuentes-Afflick, E., & Higginbotham, E. \(2021\). Promoting Equity for Women in Medicine—Seizing a Disruptive Opportunity. *New England Journal of Medicine*.](#)
- [Kaye, E. \(2021\). Misogyny in Medicine. *New England Journal of Medicine*.](#)
- [Klinge, I., Oertelt-Prigione, S. \(2021\). The impact of the Covid-19 pandemic on sex- and gender-sensitive research policymaking. *Ital J Gender-Specific Med* 2021; 7\(2\).](#)
- [Mauvais-Jarvis, F., Merz, N. B., Barnes, P. J., Brinton, R. D., Carrero, J. J., DeMeo, D. L., ... & Suzuki, A. \(2020\). Sex and gender: modifiers of health, disease, and medicine. *The Lancet*, 396\(10250\), 565-582.](#)
- [Teunissen, T., Scholte J., Van der Meulen, F., Lagro-Janssen, A., Fluit, C., \(2021\). Struggles With Sex and Gender. Perspectives of First Year Medical Students: A Focus Group Study. *Journal of educational issues*](#)
- [Tulp, E. \(2021\) Sekse en Gender maken verschil in de gezondheidszorg. *Zorgvisie*](#)
- [van Manen ELM, Hollander M, Feijen-de Jong E, de Jonge A, Verhoeven C, et al. \(2021\) Experiences of Dutch maternity care professionals during the first wave of COVID-19 in a community based maternity care system. *PLOS ONE* 16\(6\): e0252735.](#)
- [Vogel, B., Acevedo, M., Appelman, Y., Merz, C. N. B., Chieffo, A., Figtree, G. A., ... & Mehran, R. \(2021\). The Lancet women and cardiovascular disease Commission: reducing the global burden by 2030. *The Lancet*.](#)

Nieuws

Nieuwsbrief VNVA

De VNVA heeft haar derde nieuwsbrief van dit jaar uitgegeven.

[Lees meer](#)

Nieuwsbrief Pharos

Pharos, het expertisecentrum voor gezondheidsverschillen, heeft de nieuwsbrief van mei uitgegeven.

[Lees meer](#)

Nieuwsbrief ZonMW preventie

Preventie ZonMW heeft de nieuwsbrief van juni uitgegeven.

[Lees meer](#)

Nieuwsbrief NVMO

De Nederlandse Vereniging voor Medisch Onderwijs heeft de nieuwsbrief van april uitgegeven.

[Lees meer](#)

Nieuwsbrief Augeo

Augeo Magazine heeft de nieuwsbrief van april uitgegeven.

[Lees meer](#)

Nieuwsbrief NVG&G

De Nederlandse Vereniging Gender & Gezondheid heeft de nieuwsbrief van mei 2021 uitgegeven.

[Lees meer](#)

Nieuwsbrief Alliantie Gezondheidszorg op Maat

De Alliantie Gezondheidszorg op Maat heeft de nieuwsbrief van april uitgegeven.

[Lees meer](#)

Nieuwsbrief Johannes Wier stichting

De Johannes Wierstichting heeft de nieuwsbrief van juni uitgebracht.

[Lees meer](#)

Nieuwsbrief Kilden Genderresearch

Kilden Genderresearch uit Noorwegen heeft de nieuwsbrief van mei uitgebracht.

[Lees meer](#)

Nieuwsbrief Atria

Atria, het kennisinstituut voor Emancipatie en Vrouwengeschiedenis heeft de nieuwsbrief van april uitgebracht.

[Lees meer](#)

Nieuwsbrief European Institute for Gender Equity

Het European Insistitue for Gender Equality heft de nieuwsbrief van mei uitgebracht.

[Lees meer](#)

Bent u op zoek naar onderwijsmateriaal, of wilt u meer informatie over hoe u uw onderwijs sekse- en cultuur specifiek kunt maken? Kijk op onze website: <http://www.radboudumc.nl/sdmo> of neem contact op per e-mail: kenniscentrum-sdmo@radboudumc.nl

Nieuwsbrief Medizin und Geschlecht

De Duitse Medizinische Hochschule Hannover heeft de nieuwsbrief van mei uitgegeven.

[Lees meer](#)

Nieuwsbrief Radboud Gender & Diversity Studies

De Radboud Gender & Diversity Studies heeft de nieuwsbrief van mei uitgebracht.

[Lees meer](#)

Gelezen in New English Journal of Medicine...

In de New English Journal of Medicine werd het artikel uitgelicht over misogynie. Het artikel beschrijft hoe misogynie in het medische werkveld ten uiting komt, en hoe het vaak door mannen niet herkend en erkend wordt. Verschillende soorten van misogynie worden uitgelicht, zoals seksueel getinte opmerkingen die opgevat kunnen worden als onschuldige opmerkingen. Het artikel is een roep om verhalen van vrouwen die binnen de medische wereld misogynie hebben ervaren te delen.

[Kaye, E. \(2021\). Misogyny in Medicine. *New England Journal of Medicine*.](#)

Gendersensitief medisch onderwijs: waar staan we anno 2021 in Nederland?

Om een gelijke kwaliteit van zorg te leveren aan mannen en vrouwen is het maken van een (gendersensitief) verschil vaak noodzakelijk. Drie deskundigen, betrokken als onderzoeker, docent of student, geven een kijkje in verleden, heden en toekomst van de gendersensitieve geneeskunde.

Allereerst rapporteert Toine Lagro over de bereikte resultaten om sekse/gender te implementeren aan de 8 medische faculteiten en in de vervolgopleidingen. [Lees verder](#)

Doreth Teunissen, huisarts, in 2006 gepromoveerd met onderzoek naar urine incontinentie bij ouderen m/v, is degene die het gender onderwijs ondersteunt en uitvoert in de bachelor en masterfase aan het Radboudumc. Zij is tevens hoofd van het kenniscentrum Sekse en Diversiteit in het Medisch Onderwijs (SDMO). [Lees verder](#)

Tot slot Eline van Manen, coassistent en al vele jaren betrokken bij het SDMO als webmistress, documentalist, onderzoeker en lid van de redactie van de nieuwsbrief SDMO. [Lees verder](#)

Toine Lagro

Begin 1996 word ik aan de Radboud Universiteit benoemd op de door de VnVA geïnitieerde en gefinancierde 0,2 fte leerstoel 'Sekseverschillen in ziekte en gezondheid'. Geïnspireerd door buitenlandse initiatieven uit Canada, gaat Vrouwenstudies Medische Wetenschappen enthousiast aan de slag met het ontwikkelen van concrete criteria voor een gendersensitief medisch curriculum. De screening van het bestaande medisch onderwijs begint in Nijmegen. Er worden aanbevelingen voor verbeteringen gedaan, die vervolgens worden geïmplementeerd en gepubliceerd. Het leidt tot financiering door ZonMw in 2002 van een groot landelijk project om ervoor te zorgen dat gender sensitief onderwijs aan alle acht medische faculteiten gedoceerd gaat worden. Veel lukt, veel ook niet, omdat docenten krapte aan tijd ervaren, curriculum hervormingen aan de lopende band plaatsvinden met overbelaste docenten en een gender kennistekort op alle niveaus, van decaan/onderwijsdirecteur tot uitvoerend docent. Daarom wordt in 2005 voor onderwijs(beleids)makers en uitvoerders het digitale kenniscentrum Sekse en Diversiteit in het Medisch Onderwijs (SDMO) opgericht, en worden de verworven inzichten over gender in het medisch onderwijs in 2 dissertaties vastgelegd. Hoewel kennis door wetenschappelijk onderzoek in de gender geneeskunde groeit, blijft borging in het medisch onderwijs achter. Duurzame implementatie van innovatieve veranderingen behoeft een lange adem. In 2016 biedt Womeninc ons de kans om te kijken welke veranderingen aan welke faculteit stand hebben gehouden, welke niet en waarom. (Link naar rapport 2017 Lagro-Janssen, Scholte en van der Meulen, en het artikel van van der Meulen). Nu het basiscurriculum succesvol is geëvalueerd komen de geneeskundige vervolgopleidingen in de schijnwerpers. De noodzaak voor gender aspecten in de opleidingen wordt wel gevoeld, maar, huisartsgeneeskunde uitgezonderd, er wordt bedroevend weinig mee gedaan. Het resulteert in 2016 in het initiatief van het College Geneeskundige Specialismen (CSG) tot het eenjarige project gendersensitieve zorg in 5 geneeskundige vervolgopleidingen. Vrouwenstudies Radboudumc voert het project uit. Een van de resultaten is, naast een interactieve geaccrediteerde E-learning 'Introductie in de gendersensitieve geneeskunde', dat het CSG de opleidingsplannen van de specialisten expliciet gaat toetsen op aandacht voor sekse/gender. Het project wordt momenteel voortgezet in een verdiepende onderwijsmodel voor aios en opleiders Interne geneeskunde. Veel bereikt en ook nog heel veel werk te doen.

Bent u op zoek naar onderwijsmateriaal, of wilt u meer informatie over hoe u uw onderwijs sekse- en cultuur specifiek kunt maken? Kijk op onze website: <http://www.radboudumc.nl/sdmo> of neem contact op per e-mail: kenniscentrum-sdmo@radboudumc.nl

Doreth Teunissen

Vanaf mijn de huisartsregistratie in 1998 ben ik naast mijn werk als huisarts als onderzoeker verbonden aan de afdeling Vrouwenstudies aan de Radboudumc. Dit heeft in 2006 geresulteerd in mijn proefschrift 'urine-incontinentie in de huisartspraktijk'. Naast mijn functie als onderzoeker gericht op uro-gynaecologie ben ik, geïnspireerd door Toine Lagro, betrokken geraakt bij het gender onderwijs in de bachelor en masterfase. Gendersensitieve geneeskunde was voor mij aanvankelijk een blinde vlek maar al snel was ik overtuigd van het belang hiervan en de noodzaak om hier aandacht aan te geven in de medische opleiding. In 2014 heb ik het stokje als gender coördinator in het onderwijs van Toine Lagro overgenomen. Toen in 2015 het Radboud overging op een nieuw curriculum was een uitdaging om ervoor te zorgen dat seks en gender daarin voldoende aandacht zou krijgen. Inmiddels is het gehele curriculum herzien en is het gelukt om gender in elk opleidingsjaar aan bod te laten komen en om de studenten twee keuzenblokken aan te bieden, een over gender en een over familiair geweld. Als gender coördinator blijf ik zoeken naar aanvullende onderwijsmomenten om het curriculum nog meer gendersensitief te maken. Zo is het recent gelukt om aan te sluiten bij de minor kwetsbare groepen en gaan we binnenkort aan de slag om de casuïstiek die gebruikt wordt in het eerstelijns onderwijs klinische vraagstukken gendersensitief te maken.

Ook heb ik de functie als hoofd van Het Kenniscentrum Sekse & Diversiteit in Medisch Onderwijs (SDMO) overgenomen. Om docenten te ondersteunen ontwikkelt SDMO onderwijsmateriaal over sekse en diversiteit in het medisch onderwijs. Dit materiaal is o.a. bestemd voor docenten en onderwijscoördinatoren van medische faculteiten in Nederland en België. Daarnaast ondersteunt het Kenniscentrum docenten met het ontwikkelen van lesprogramma's en het bevorderen van hun deskundigheid. Recent hebben we de SDMO website vernieuwd en het bestaan van SDMO opnieuw onder de aandacht gebracht bij alle medische faculteiten en huisartsopleidingen. Naast het aanbieden van onderwijsmateriaal in SDMO organiseren we twee à drie keer per jaar een 'teach the teacher' bijeenkomst voor gender docenten/coördinatoren van de verschillende in het medisch faculteiten. Deze bijeenkomsten zijn erop gericht om elkaar te inspireren, nieuwe onderwijsmateriaal uit te wisselen en ervaringen met elkaar te delen. Op deze manier hopen we de implementatie van gender in het medisch onderwijs zoveel mogelijk te ondersteunen en alle medische opleidingen meer gendersensitief te maken.

Eline van Manen

Als student-assistent ben ik in 2016 betrokken geraakt bij het kenniscentrum SDMO. Inmiddels heb ik eind mei van dit jaar mijn artsenbul mogen ontvangen. Voor mij heeft de functie als student-assistent een grote bijdrage geleverd in mijn ontwikkeling van gendersensitieve kennis binnen de geneeskunde. In de afgelopen jaren heb ik me met veel zaken bezig mogen houden, zoals het ontwikkelen van factsheets over gender in relatie tot verschillende onderwerpen, zoals hypertensie, diabetes en rouw. Daarnaast ben ik betrokken bij de ontwikkeling van de nieuwsbrief van het kenniscentrum SDMO, waarin we viermaal per jaar de lezer op de hoogte brengen van het laatste nieuws over diversiteit, gendersensitieve geneeskunde en meer.

Zoals zojuist benoemd, hebben we recent de website van het kenniscentrum SDMO vernieuwd, en actualiseren we continu de inhoud van het kenniscentrum SDMO. Op het kenniscentrum SDMO kunt u een aantal e-learnings vinden, zoals de e-learning gender in de huisartsengeneeskunde. Daarnaast zijn er verschillende onderwijsmodules over partnergeweld en vrouwenbesnijdenis en is er veel casuïstiek te vinden.

U kunt zich aanmelden door een mail te sturen naar de postbus van het kenniscentrum SDMO (kenniscentrum-sdmo@radboudumc.nl). Daarnaast zijn we continu bezig met het actualiseren van het onderwijsmateriaal, en ontvangen we graag onderwijsmateriaal over gender of diversiteit, welke we uiteraard met vermelding van de auteur zullen publiceren. Dit mag u ook naar bovenstaand e-mailadres sturen. Ik hoop u binnenkort terug te zien op het kenniscentrum SDMO!

Bent u op zoek naar onderwijsmateriaal, of wilt u meer informatie over hoe u uw onderwijs sekse- en cultuur specifiek kunt maken? Kijk op onze website: <http://www.radboudumc.nl/sdmo> of neem contact op per e-mail: kenniscentrum-sdmo@radboudumc.nl

Kenniscentrum Sekse & Diversiteit in Medisch Onderwijs

Wat doet het Kenniscentrum Sekse & Diversiteit in Medisch Onderwijs?

Het Kenniscentrum Sekse & Diversiteit in Medisch Onderwijs (SDMO) ontwikkelt onderwijsmateriaal over sekse en diversiteit in het medisch onderwijs. Dit materiaal is bestemd voor docenten van medische faculteiten en in de gezondheidszorg in Nederland en België. Daarnaast ondersteunt het Kenniscentrum docenten met het ontwikkelen van lesprogramma's en het bevorderen van hun deskundigheid.

Wat is de meerwaarde van het Kenniscentrum SDMO?

De docenten ontbreekt het niet aan belangstelling maar aan kennis, tijd en gericht onderwijsmateriaal. Het Kenniscentrum SDMO bundelt en stimuleert academische expertise op dit terrein. Activiteiten variëren van het overdragen van pure feitenkennis tot het ontwikkelen van vaardighedenonderwijs.

Voorbeelden van ontwikkeld onderwijsmateriaal zijn een zestal e-learnings (gender in de huisartsengeneeskunde, gender en alcohol, sekse en farmacotherapie, ischemische hartziekten, gender in de geneeskundige vervolgopleiding en introduction to gender-sensitive medicine), diverse video's over consulten, de onderwijsmodules over partnergeweld en vrouwenbesnijdenis en veel casuïstiek over diverse onderwerpen (casusbundel). In de database kunt u onderwijs materiaal over sekse en diversiteit zoeken op trefwoorden. Trefwoorden zijn bijvoorbeeld: communicatie, depressie, farmacologie, incontinentie en seksualiteit.

Wat kunt u verwachten van het Kenniscentrum SDMO?

Het Kenniscentrum werkt met een abonnementensysteem. Indien uw faculteit of onderwijsinstelling een abonnement heeft op het Kenniscentrum SDMO kunt u de volgende producten en diensten verkrijgen:

- Actueel onderwijsmateriaal via <https://radboudumc.sharepoint.com/sites/sdmo>
- Vier nieuwsbrieven per jaar met informatie over actuele ontwikkelingen
- Voortdurende ontwikkeling van onderwijsmateriaal
- ConSultancy
- Deskundig individueel advies
- Deskundigheidsbevordering door trainingen (op verzoek)

Hoe krijgt u toegang tot het kenniscentrum SDMO?

Medewerkers van faculteiten of onderwijsinstellingen met een abonnement krijgen een account om de database met onderwijsmateriaal te raadplegen. Heeft u nog geen account, maar overweegt u dat wel? U kunt contact met ons opnemen om gedurende één maand vrijblijvend het kenniscentrum SDMO uit te proberen.

Wat zijn de kosten?

Wilt u een abonnement afnemen, dan zijn daar de volgende kosten aan verbonden:

- Individueel €150,- per jaar
- Kleine afdelingen tot 30 mensen €500,- per jaar
- Medische opleidingen landelijk €3500,- per jaar
- Faculteiten €5000,- per jaar

Meer informatie?

Heeft u vragen of wilt u graag meer informatie over het Kenniscentrum SDMO? Neem dan contact op met de medewerkers van het Kenniscentrum SDMO, tel: (024) 3619049 of kijk op www.radboudumc.nl/sdmo.

Bent u op zoek naar onderwijsmateriaal, of wilt u meer informatie over hoe u uw onderwijs sekse- en cultuur specifiek kunt maken? Kijk op onze website: <http://www.radboudumc.nl/sdmo> of neem contact op per e-mail: kenniscentrum-sdmo@radboudumc.nl

Trainingsmodules signaleren en bespreken van seksueel geweld en hoe te handelen na een verkrachting

Als hulpverlener kun je er niet meer omheen: seksueel geweld en seksueel misbruik komen veel voor met vaak grote gevolgen voor lichamelijk en psychisch welbevinden. Van alle patiënten die in onze wachtkamers zitten hebben naar (voorzichtige) schatting één op de drie (seksueel) geweld in hun leven meegemaakt. Voor die patiënten is het van groot belang een arts/hulpverlener te treffen die weet te signaleren en het gesprek durft aan te gaan. In dit kader bieden wij, afdeling ELG/Vrouwenstudies i.s.m. Centrum Seksueel Geweld Gelderland Zuid en Midden, twee trainingsmodules aan, leerzaam en interessant voor artsen en andere hulpverleners.

1. Seksueel geweld, moet ik daar iets mee?

Leerdoelen:

- Bewustwording, achtergrondkennis over geweld in relaties, systeem van geweld
- Oefenen signaleren en bespreekbaar maken
- Informatie meldcode en risicotaxatie

2. Wat moet ik als huisarts doen bij verdenking/na een verkrachting?

Leerdoelen:

- Bewustwording, achtergrondkennis over verkrachting/seksueel misbruik in het verleden, en de gevolgen op korte en lange termijn voor de gezondheid
- Signaleren en bespreekbaar maken (oefenen)
- Do's en Don'ts na een verkrachting
- Werkwijze Centrum Seksueel Geweld

Meer informatie/contact: Toine.Lagro@Radboudumc.nl en Karin.vanRosmalen-Nooijens@radboudumc.nl